

Vassdragsreguleringer — utgangspunktet bør bli vassdragene som økosystemer

Av Olav M. Skulberg

Olav M. Skulberg er seksjonsleder ved Norsk institutt for vannforskning.

Diskusjonsinnlegg på møtet i Norsk Vannforening 4. september 1980.

Norsk vannforening tar med dette møtet et viktig initiativ for å fremme diskusjonen om behandlingen av vassdragsreguleringssaker. Det er å ønske at utbyttet av dette blir et bidrag som kan hjelpe frem en tidsmessig arbeidsmåte på dette samfunnsfelt. Svaret på spørsmålet møtetittelen reiser, er et utvilsomt ja. Det fremgår bl.a. tydelig fra det perspektiv naturfaglig forskning gir av problemområdet vassdragsreguleringer.

Hovedtendensen i dagens utvikling viser at det er en problematisk sammenheng mellom det som planlegges og utføres av vassdragsreguleringer og det praktisk oppnåelige av nødvendig vern av vassdragene og ressursene de rommer. Økologisk forskning understreker stadig sammenheng og helhet i naturen. Et hvert inngrep vi foretar i naturen vil — foruten de tilsiktede virkninger — også ha utilsiktede sekundærvirkninger. Ved arbeidet med vassdragsreguleringer er det viktig å ha dette for øyet. Det er nødvendig å behandle nedbørfeltene som et hele og vassdragene som økosystemer. Bestrebelsene på å forvalte vassdragene etter økologisk tankegang må fremskyndes for at vi i minst mulig utstrekning skal ødelegge forhold i vassdragene som det er livsnødvendig å ta vare på. Dette innebærer bl.a. at nye veier må gås i fremføring av vassdragsreguleringssaker.

Når det gjelder naturfaglige undersøkelser som utføres i forbindelse med vassdragsreguleringssaker, er det nåværende opplegg lite tilfredsstillende. Det skaffer f.eks. ikke samfunnet det nødvendige erfaringsmateriale til å bygge opp en forsvarelig viten om konsekvensene vassdragsreguleringer innebærer. Et fremskritt for forståelse og løsning av disse problemer er bare i mindre grad mulig innenfor rammen av det arbeidsopplegg som i dag benyttes. Skal dette behov etterkommes, må bl.a. de undersøkelser som gjennomføres i vesentlig større grad koordineres og samordnes i en økologisk helhetsvurdering (se Holtan, H.: Vassdragsregulering, miljøeffekter og behov for forskning, NIVA 1980).

Forskningsbehovet knyttet til vassdragsregulering er stort. Hensikten med denne innsats er bl.a. å utvikle kunnskap til:

- å forutsi hvilke økologiske virkninger forskjellige manipuleringer med vannføring innebærer
- i større grad å kunne redusere ulemper i vassdrag med regulert vannføring.

Det er under de rådende forhold viktig å fremskaffe midler til en forskningsvirksomhet som står i forhold til oppgavens omfang og vanskelighetsgrad. Biologiske realiteter må komme med i vurdering og planlegging av nye inngrep i norske vassdrag, og økologiske forskningsresultater nyttiggjøres i aktuelle vannkraftprosjekter.